

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Alma Celik

Rätten till en rättvis rättegång enligt Svensk Travsport

LAGF03 Rättsvetenskaplig uppsats

Kandidatuppsats på juristprogrammet
15 högskolepoäng

Handledare: Joel Eriksson

Termin: VT 2018

Innehåll

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	2
FÖRKORTNINGAR	3
1 INLEDNING	4
1.1 Introduktion till ämnet	4
1.2 Syfte	4
1.3 Frågeställning	4
1.4 Avgränsning	4
1.5 Metod och material	5
1.6 Forskningsläge	6
1.7 Disposition	6
2 SVENSK TRAVSPORT	7
2.1 Allmänt	7
2.1.1 Idrott och rätt	7
2.1.2 Privat rättsskipning	8
2.1.3 Privatdomarens dom	9
2.2 Travsportens nämnder och domstolar	10
2.2.1 Besvärsnämnden	11
2.2.2 Ansvarsnämnden	12
2.2.3 Disciplinnämnden	14
2.2.4 Överdomstolen	14
3 RÄTTEN TILL EN RÄTTVIS RÄTTEGÅNG	16
3.1 Konventionens tillämplighet	16
3.2 Artikel 6.1 EKMR	17
3.2.1 Rättvis rättegång (fair trial)	18
3.2.2 En offentlig och muntlig förhandling	19
3.2.3 Offentligt avkunnad dom	19
3.2.4 Domstolsprövning inom skälig tid	20
3.2.5 Oavhängig och opartisk domstol	20
3.2.6 Domstol inrättad enligt lag	21
4 ANALYS	22

4.1	Travsporten och EKMR	22
4.2	En rättvis rättegång enligt Svensk Travsport?	24
4.3	Slutsats	28
	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	29
	RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	31

Summary

For a long time, there has been a division in Sweden between the sports movement and the general courts when it comes to sports-related disputes. In practice this division means that sports associations deal with their disputes through private dispute resolution and in some cases through arbitration proceedings.

This essay examines the Swedish Trotting Associations private dispute resolution and compares it with article 6.1 regarding the right to a fair trial in the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms. The purpose is to examine whether the convention applies to the proceeding or not and whether the criteria in article 6.1 are complied with within the private dispute resolution.

My conclusion is that the convention is not applicable to the private dispute resolutions within the Swedish Trotting Association. The reason for this is that the proceedings are not regulated in law but through contracts, hence the judgment can not be executed. Therefore, the verdict does not carry the legal effect which, inter alia, is required of a judicial decision for the convention to be considered applicable.

Although the convention is not applicable to the procedure, some of the principles of the convention are still respected, but far from all.

Moreover, due to the private nature of the procedures, it is difficult to investigate to what extent the criteria are actually followed.

Sammanfattning

Sedan länge har det funnits en uppdelning i Sverige mellan den idrottsliga världen och den allmänna domstolen när det kommer till idrottsrelaterad tvistelösning. Denna uppdelning innebär i praktiken att idrottsnämnder sköter sin egen tvistelösning genom privatdomarförfaranden och i vissa fall skiljeförfaranden. Denna uppsats undersöker Svensk Travsports privatdomarförfarande och jämför det med artikel 6.1 om rätten till en rättvis rättegång enligt Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Syftet är att undersöka huruvida konventionen är tillämplig på förfarandet eller inte och huruvida kriterierna uppställda i artikel 6.1 efterlevs inom privatdomarförfarandet. Min slutsats är att konventionen inte kan anses vara tillämplig på travsportens tvistelösningsförfarande. Detta då det är ett icke-lagstadgat avtalsbaserat förfarande, vars beslut inte går att verkställa. Domen får således inte de rättsverkningar som bl.a. krävs för att konventionen ska anses vara tillämplig.

Även om förfarandet inte går under konventionen efterlevs vissa av principerna i EKMR ändå, men långt ifrån alla. På grund av förfarandets privata karaktär är det dessutom svårt att undersöka i vilken grad kriterierna faktiskt efterföljs.

Förkortningar

EKMR	Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna
HD	Högsta domstolen
RR	Registreringsreglemente
ST	Svensk Travsport
STC	Svenska Travsportens Centralförbund
TR	Tävlingsreglemente

1 Inledning

1.1 Introduktion till ämnet

Rättsskipning och domstolsförfaranden är ord som ofta förknippas med staten. Att detta kan ske privat och under tämligen oreglerade förhållanden är något man som privatperson inte tänker på. I själva verket är det vanligare än man tror, särskilt inom idrottsvärlden där förbunden sköter sina egna tvister genom privata tvistelösningsförfaranden. Men är detta verkligen i sin ordning? Får idrottarna åtnjuta samma grad av rättvisa i de privata förfarandena som i de statliga?

1.2 Syfte

Syftet med uppsatsen är att undersöka huruvida privatdomarförfaranden inom idrotten, mer specifikt den Svenska Travsporten¹, omfattas av Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheternas (EKMR) krav på en rättvis rättegång eller inte. Syftet är även att belysa uppdelningen mellan den idrottsliga världen och den allmänna domstolen när det kommer till idrottsrelaterad tvistelösning. Ändamålet är vidare att studera ST:s nämnder och domstolar för att beskriva hur processen går till och jämföra förfarandet med kraven uppställda i art. 6.1 EKMR.

1.3 Frågeställning

Omfattas travsportens privatdomarförfarande av artikel 6.1 i EKMR om rätten till en rättvis rättegång, om inte, följs kriterierna i artikeln ändå och borde de följas?

1.4 Avgränsning

Arbetet är avgränsat till att endast beröra kriterierna i art. 6.1 i EKMR, om rättssäkerhet i civilprocesser då konflikter som ST:s nämnder behandlar är

---

¹ Fortsättningsvis ST.

civilrättsliga. Resterande rekvisit i art. 6 berörs således inte. Vidare är arbetet begränsat till att endast beröra idrottsförbundet ST. Inom travsporten finns det mängder av nämnder och beslutande organ. Uppsatsen kommer ta upp många av dessa men endast undersöka besvärsnämnden, ansvarsnämnden, disciplinnämnden och överdomstolen närmare.

1.5 Metod och material

I framställningen av uppsatsen har fokus legat på att beskriva gällande rätt och systematisera denna. Privat rättsskipning är ett område som inte har självklart material, specifikt privatdomarförfarandet då det inte regleras i någon lag. Det saknas således offentligt tryck som förarbeten och statliga utredningar. Istället har information inhämtats från den privata rättsbildningen. Privat rättsbildning är ingen materiell lagstiftning utan skapas genom att olika parter genom avtal kommer överens om hur det ska fungera mellan parterna, eller inom en viss bransch. Privat rättsbildning som används för denna uppsatsen är ST:s registreringsreglemente² och tävlingsreglemente³. Internet som källa är inte alltid det säkraste men då informationen hämtats från förbundets officiella hemsida presumeras denna vara korrekt.

Vidare består materialet av doktrin och artiklar skrivna av professorer och verksamma jurister, bl.a. litteratur av Peter Westberg. Som professor i civilrätt råder inga tvivel om hans expertis i ämnet. Litteraturen beskriver gällande rätt men också eget tyckande, med tydlig skildring för vad som är vilket.

Vidare har rättsfall från Högsta Domstolen använts för att belysa gällande rätt, på grund av förfarandets privata karaktär har det inte varit möjligt att ta del av avgöranden från nämnderna.

---

² Fortsättningsvis RR.

³ Fortsättningsvis TR.

Uppsatsen fokuserar på rättssäkerheten i tvistelösningsförfarandet hos ST:s nämnder. Rättssäkerhet är ett vitt begrepp, därför riktar uppsatsen in sig på ett rättssäkerhetsperspektiv utifrån art. 6.1 EKMR.

1.6 Forskningsläge

Det finns inte särskilt mycket forskning angående privatdomarförfaranden överlag och ännu mindre om dess förenlighet med EKMR. Värt att nämna är att Peter Westberg skrivit en del på området, exempelvis *Kontrakterad privatdomare*. Vidare finns det en avhandling från 2015 skriven av Lotta Maunsbach som berör processuella överenskommelsers giltighet i svensk rätt. Då privatdomarförfarandet används i allt större grad är att förvänta att även forskningen kommer att expandera inom de kommande åren.

1.7 Disposition

I det andra kapitlet tittar jag närmare på ST:s tvistelösningsstruktur. Först görs en grundutredning kring vad det är för typ av tvistelösning som ST använder sig av. Detta genom att beskriva idrottsrörelsens suveränitet i att lösa sina egna konflikter i stort och sedan ringa in det specifika tvistelösningsförfarandet som ST använder sig av. Vidare redogörs för hur det fungerar inom travsporten med dess olika nämnder och domstolar. Vilka organ det finns och hur dessa arbetar och samverkar.

Det tredje kapitlet fokuserar på att utreda rättssäkerhet. Detta görs genom att redogöra för art. 6.1 EKMR och kriterierna som ställs upp för att kravet på en rättvis rättegång ska anses vara uppfyllt. Här utreds även konventionens tillämplighet på en icke enligt lag upprättad privatdomstol.

Avslutningsvis följer ett analyserande kapitel. Här ställs travsportens tvistelösning mot EKMR för att undersöka om travsportens privatdomarförfarande omfattas av konventionen eller inte. Med EKMR som måttstock för vad rättssäkerhet innebär jämförs förfarandena för att tydliggöra likheter och skillnader. Följs kriterierna i artikeln? Om inte, borde det följas?

2 Svensk travsport

2.1 Allmänt

2.1.1 Idrott och rätt

I Sverige sköter idrotten sina egna tvister. Denna hävd, eller sedvana om man så vill är en tradition mellan staten, samhället och idrottens värld som grundar sig i idrottsrörelsen värna om sin självbestämmanderätt.⁴ En rätt som har sitt stöd i föreningsfriheten, stadgad i 2 kap. 1 § 5 p. regeringsformen (1974:152).

Förbundsjuristen Krister Malmsten skriver i sin artikel *Konfliktlösning inom idrottsrörelsen* att idrottens suveränitet omfattar rätten att lösa interna konflikter. Alla stora idrottsförbund har egna privata tvistelösningsnämnder för att lösa just den idrottens tvister. Malmsten skriver att denna tradition funnits sedan många år tillbaka och påstår att det måste anses accepterat av det allmänna som en del i det samhällsintresse som den idrottsliga verksamheten i stort utgör.⁵

I ljuset av svensk travsport var frågan uppe i HD när en dopad travhästs segerpremie drogs in, fallet NJA 2001 s. 511. Ägaren stämde ST och menade att deras regler inte stödjer indragningen av prissumman i det specifika fallet. Knäckfrågan i målet blev huruvida allmän domstol bör pröva tvisten över huvud taget då idrotten har en allmän särställning i Sverige och får ta hand om sin egen tvistelösning. Detta stöds av ett avgörande som kom tio år tidigare, NJA 1990 s. 687, där HD fann det olämpligt att ett beslut om uteslutning ur idrottsförening skulle vara underkastat allmän domstols prövning på materiell grund.

HD tog, trots tidigare praxis, upp fallet och ogillade talan. Vad som är av intresse är den skiljaktiga meningen av justitieråden Gregow och Lennander. Justitieråden menar att det föreligger rättegångshinder och vill avvisa målet utan sakprövning eftersom travsportens egen tvistelösningsstruktur borde ta

---

⁴ Malmsten (1995) s. 497.

⁵ Malmsten (1995) s. 498.

hand om ärendet. Skälet som framförs är att prövning av tvister inom sport anses förbehållen idrottsrörelsen själv och att idrottens egna organ måste anses vara bäst lämpade att pröva tillämpningen av dess egna regler.⁶ ST, eller Svenska Travsportens Centralförbund som det hette vid tiden för tvisten, hävdar i målet sin självständighet och anser det olämpligt att allmän domstol prövar överträdelse av ST:s reglemente generellt.⁷

Malmsten skriver vidare i sin artikel om hur idrottsföreningar i sina stadgar föreskriver att tvist mellan medlem och förbund inte får väckas vid allmän domstol utan skall avgöras enligt särskild ordning som föreskrivs av idrottsföreningen själv. Malmsten beskriver att detta görs antingen genom tydlig hänvisning till lag (1991:116) om skiljeförfarande eller genom bestämmelser om nämndernas verksamhet i egenartade reglementen.⁸ Den enskilde idrottaren blir bunden av idrottens tvistelösningsförfarande genom att ingå avtal med förbundet. För att få tävla måste idrottaren ha medlemskap i den aktuella idrottens förbund och för medlemskap krävs att man godkänner vissa regler, däribland föreningens stadgar och reglementen. Men vad är det för tvistelösningsförfarande som man gått med på att underkasta sig?

2.1.2 Privat rättsskipning

De olika formerna av tvistelösning som finns i Sverige kan i stora drag delas in i två grupper, å ena sidan har vi den statliga- och på andra sidan den privata rättsskipningen. Den statliga rättsskipningen består av det klassiska domstolsförfarandet som kan sägas vara det vanligaste. Den privata rättsskipningen kan till att börja med delas in i två huvudkategorier. Den ena grundar tvistelösningen på förlikningsförhandlingar, där parterna är sina egna beslutsfattare eller genomför förhandling med hjälp av en medlare. Den andra kategorin bygger på att parterna gemensamt överlämnar till tredje

---

⁶ NJA 2001 s. 511, på s. 525-526.

⁷ NJA 2001 s. 511.

⁸ Malmsten (1995) s. 500-501.

man att besluta om tvisten på ett bindande sätt. I denna gruppen finner vi bland annat skiljeförfarande men också privatdomare.⁹

Det privata domarförfarandet är en samlingsbenämning för olika typer av avtalsbaserad tvistelösning. Till skillnad från skiljeförfaranden, som är avtalsbaserade men också regleras genom lagen om skiljeförfarande, är privatdomarförfarandet helt avtalsbaserat. Parterna inkluderar i avtalet en eller flera klausuler som överlämnar åt en privatdomare att bestämma hur konflikten mellan dem ska lösas. Med andra ord har parterna överlåtit sin avtalsmakt till privatdomaren.¹⁰ Avtalet reglerar ramen för processen samt aktuella kontraktsbestämmelser och rättsregler som ska användas.

Privatdomaren ska lösa tvisten inom ramen för avtalet, så som en domare i allmän domstol hade gjort, utan att uppfattas som skiljedomare.¹¹

Det är viktigt att skilja förfarandena åt, om än ett privat alternativ är skiljeförfaranden fortfarande lagstiftade om och tvingas följa en viss statlig bestämd standard.

Var passar ST:s tvistelösningsstruktur in?

Vi har som beskrivet domstolar, skiljeförfarande och avtalsbaserad tvistelösning som inte erkänns av staten genom lagstiftning. Det är i det sistnämnda, avtalsbaserade förfarandet, som travsportens nämnder och domstolar faller in. Innan man går vidare och utreder tillvägagångssättet inom travsporten är det viktigt att fastställa de rättsliga effekterna av en privatdomares avgörande.

2.1.3 Privatdomarens dom

Då det privata domstolsförfarandet är avtalsbaserat härrör de rättsliga effekterna från avtalsrätten och inte någon statlig lagstiftning. Beslutet från en privatdomare får således inte rättskraft och går inte att verkställa.¹² Avgörandet är inte heller bindande i processrättslig mening, men det innebär

---

⁹ Westberg (2008) s. 580-581.

¹⁰ Westberg (2008) s. 598 och 602.

¹¹ Westberg (2008) s. 577.

¹² Westberg (2013) s. 479.

inte att avtalet inte är bindande för parterna som så. I förväg fastställs om beslutet ska vara vägledande eller om de är överens om att rätta sig efter vad privatdomaren beslutar.¹³ Det blir en gällande civilrättslig överenskommelse, men inget processhinder vid domstol. Missnöjd part kan således dra tvisten inför domstol och riskera att bli skadeståndsskyldig för att ha brutit mot parternas avtal.¹⁴ Som nämnts tidigare har diskussioner förts kring idrottsdomar och dess processhindrande verkan. Även inom andra rättsområden anses föreningsrätten bäst skött av respektive föreningar snarare än domstol. När det rör sig om förmögenhetsrättsliga frågor, som det ofta blir inom travsporten, skulle ingen domstol neka sådan tvist. Speciellt när det rör sig om ingripande åtgärder från föreningens sida eller beslut med stor ekonomisk betydelse.¹⁵ Således följer att varken privatdomarens beslut eller processen i sig åtnjuter statens stöd.

2.2 Travsportens nämnder och domstolar

ST består av flertalet beslutande organ med olika ansvarsområden. Måldomarnämnden och bandomarnämnden t.ex. ansvarar för att se till så att allt går rätt till under tävlingsdagen. Det finns även en avelsvärderingsnämnd som sysslar med, som namnet antyder, avelsvärdering.¹⁶ Dessa nämnder kommer inte diskuteras närmare då de inte riktigt ingår i den domstolsstruktur som är föremål för uppsatsen. Men de är bra att känna till och framför allt illustrerar det hur utarbetad och väletablerad travsporten är i sin organisation.

Inom travsporten finns det tre domstolar på förstainstansnivå. Dessa är besvärnämnden, ansvarsnämnden och disciplinnämnden. Den högsta instansen inom ST är överdomstolen, vars beslut inte går att överklaga.¹⁷ Tillsammans utgör de travsportens privata domstolsstruktur.

---

¹³ Westberg (2013) s. 487-488.

¹⁴ Westberg (2013) s. 484 och 487.

¹⁵ NJA 2001 s. 511.

¹⁶ Svensk travsport, *Domare och funktionärer*, 2018-05-01.

¹⁷ Svensk travsport, *Nämnder och domstolar*, 2018-05-01.

Verksamheten i stort och domstolarnas ansvarsområden regleras i RR och TR, som i sin utformning liknar vilken lagstiftning som helst. RR är indelat i kapitel och bestämmelserna i båda är strukturerade i paragrafer.

I 1 kap. 3 § RR stadgas att förutom ST:s föreskrifter och anvisningar skall EU-rättsliga bestämmelser, avgöranden, lagar, förordningar och föreskrifter som staten utfärdat också gälla för verksamheten som bedrivs. Dessutom skall, vid handläggning av ärenden enligt RR, bestämmelserna i förvaltningslagen (1986:223) till skydd för enskild part tillämpas.¹⁸

2.2.1 Besvärsnämnden

Besvärsnämnden består av fem stycken ledamöter och två suppleanter. Det finns krav på att minst två av ledamöterna och en av suppleanterna ska vara yrkesverksamma jurister och dessa utses vid ST:s fullmäktigemöte. En av ledamöterna utses till ordförande. Nämnden är normalt sätt beslutsför med fyra personer, om minst en av juristerna deltar. Rör det sig om ett ärende där utgången är uppenbar, är nämnden dock beslutsför om ordföraren och en ledamot deltar. Angående jäv för ledamöter gäller, enligt 4 kap. 5 § RR, bestämmelserna i 11 och 12 §§ i förvaltningslagen.

Nämnden prövar främst klagomål över beslut i frågor gällande avel och stambokföring¹⁹ men bestämmer också påföljder vid överträdelse av 31 kap. 1 § RR, som berör handlande som skadat travsportens anseende och verksamhet. Sådana överträdelser tas upp efter skriftlig anmälan av ST:s generalsekreterare.²⁰ Övriga beslut om påföljd, som besvärsnämnden inte behandlar, fattas av generalsekreteraren. Klagan på vissa av generalsekreterarens och andra tjänstemäns beslut behandlas också av besvärsnämnden.²¹

---

¹⁸ Svensk travsport, *Registreringsreglemente*, s. 11-12.

¹⁹ *Ibid.*, s. 20-21.

²⁰ *Ibid.*, s. 83.

²¹ *Ibid.*, s. 85.

Överklagan som kommer in ska vara skriftlig, upprättad enligt reglementet och innehålla yrkande och omständigheter till stöd för talan. Överklagan ska dessutom inkommit till ST:s kansli i tid, annars avvisas det.²²

Enligt 36 kap. 1 § RR ska besvärsnämnden i varje ärende inhämta skriftligt yttrande från den som meddelat det överklagade beslutet samt vid behov inhämta yttranden från annan berörd intresseorganisation som kan bidra till att belysa saken. Klaganden med ombud har rätt att närvara, lämna upplysningar samt lägga fram skriftlig och muntlig bevisning som de finner relevant för avgörandet enligt 36 kap. 2 § RR. Besvärsnämnden får dock avgöra ärendet utan klagandens närvaro om det är uppenbart att denna inte kan tillföra något av vikt och får även utesluta bevisning om den är utan betydelse i avgörandet. Rör det sig om ett överklagat beslut om avelsvärdering får nämnden kräva att företrädare för den avelsvärderingsnämnd som tog beslutet närvarar och ger upplysningar. 36 kap. 5 § RR ger möjlighet att bevilja resning och återställande av försutten tid vid synnerliga skäl respektive giltig ursäkt.

Besvärsnämndens beslut går inte att överklaga inom ST. Gäller ärendet stambokföring eller beslut om avelsvärdering ska nämnden enligt 37 kap. 2 § RR i samband med delgivande av beslut skriftligt informera om tillvägagångssättet för överklagande av beslutet hos Jordbruksverket.²³

2.2.2 Ansvarsnämnden

Enligt 75 § TR består ansvarsnämnden av sex stycken ledamöter, varav ordföranden och en av ledamöterna ska vara jurister. Vidare ska bland de andra ledamöterna finnas förtroendevalda från både travsporten och galoppporten. I sammanslutningen ska en person även inneha veterinärmedicinsk kunskap. Det är ST som utser ledamöterna och de sitter på posten i två år. Nämnden är beslutför om minst fyra ledamöter deltar och det är ordföranden som har utslagsröst vid lika röster. För att ett ärende ska tas upp av ansvarsnämnden krävs att ST skriftligt väcker talan.²⁴

---

²² Ibid., s. 84-86.

²³ Ibid., s. 87-90.

²⁴ Svensk travsport, *Tävlingsreglemente*, s. 81-82.

Ansvarsnämnden sköter främst dopingrelaterade ärenden och bestämmer om straff vid otillåten användning av läkemedel samt medicinska behandlingar i syfte att påverka hästens prestanda.²⁵ Nämnden kan ibland handlägga ärenden där svarande misstänks ha skadat travsportens verksamhet eller anseende.²⁶ Detta om ST bedömer att beslut om påföljd kräver betydande handläggning eller om det finns anknytning till doping i ärendet.²⁷ Handläggning av ett ärende inför nämnden kan ske både muntligen och skriftligen. Vid det förstnämnda, som är vanligast, ska svaranden närvara personligen eller genom ombud.

Vid sammanträdet förs protokoll som förutom yrkande och svarandens inställning ska innehålla sammanfattningar av parts och hörda personers uttalanden. I protokollet ska vidare antecknas namnet på parter, alla hörda personer samt namnen på närvarande ledamöter.

När ärenden avgörs med skriftlig handläggning ska svarande ges möjlighet att uttala sig om ansvarsnämndens utredning. Nämndens slutgiltiga beslut är skriftligt och träder ikraft så länge det inte överklagas.²⁸

79 § TR stadgar regler som gäller för handläggning av ärenden inom både ansvarsnämnden och disciplinnämnden, som kommer undersökas närmare i följande avsnitt. Paragrafen föreskriver att den misstänkte ska kallas vid muntlig förhandling, däremot är uteblivande inget hinder för handläggning eller avgörande av ärendet. Den misstänkte ska ges möjlighet att yttra sig om omständigheterna om det inte anses onödigt. Beslutande nämnd får, om det anses nödvändigt för utredningen, kräva att bevismedel lämnas över till nämnden tills beslutet trätt ikraft.

Slutgiltigt beslut ska vara skriftligt och motiverat och om sådant kan överklagas, lämnas över till svaranden personligen eller skickas via post. Därtill ska anvisning om hur överklagande går till bifogas. Vid överklagbara beslut ska uttalanden i ärendet spelas in eller dokumenteras i domen så att det finns tillgängligt för överdomstolen vid en eventuell överklagan.

---

²⁵ Svensk travsport, *Nämnder och domstolar*, 2018-05-01.

²⁶ Svensk travsport, *Registreringsreglemente*, s. 83.

²⁷ Svensk travsport, *Tävlingsreglemente*, s. 80.

²⁸ Svensk travsport, *Tävlingsreglemente*, s. 82-83.

Gällande jäv görs en jämförelse med förvaltningslagens bestämmelser om jäv. Slutligen följer att nämndernas beslut är överklagbara till överdomstolen, samt att ST innehar motsvarande rätt som den dömde att överklaga beslut.²⁹

2.2.3 Disciplinnämnden

Disciplinnämnden består av tre stycken ledamöter som sitter på sin post under en period av två år. Dessa är ST:s sportchef som ordförande, ST:s jurist och en representant för Travtränarnas Riksförbund.³⁰

Nämnden behandlar i stort ärenden som gäller brott mot reglementena och de andra reglerna som utfärdats av ST eller annat anslutet travsällskap. Även ärenden som handlar om olämpligt uppträdande mot anställd eller representant för ST eller annat travsällskap tas upp inför disciplinnämnden.³¹ ST kan dessutom väcka talan hos nämnden om de finner att andra organ inom organisationen underlåtit att bedöma eller inte beslutat om passande påföljd i en fråga.³²

Gällande handläggningen av ärenden i nämnden gäller de ovan beskrivna reglerna som gäller för ansvarsnämnden i övervägande del. Dessutom gäller, som beskrivet i tidigare avsnitt, 79 § TR till fullo.

2.2.4 Överdomstolen

Överdomstolen är som beskrivet sista instans i ST:s domstolsstruktur. Domstolen består av fem ledamöter och tre suppleanter, varav ordföranden och en ledamot ska vara jurister. Nämnden är normalt beslutför när minst tre av ledamöterna närvarar och vid lika röster är det ordföranden, som ledamöterna och suppleanterna väljer mellan sig, som har utslagsrösten. Rör det sig om ärenden som inte kommer tas upp i sak, då de inte är överklagbara eller överklagan kommit in för sent, är domstolen beslutför att avvisa ärenden med en ledamot.³³

---

²⁹ Svensk travsport, *Tävlingsreglemente*, s. 84-85.

³⁰ Svensk travsport, *Tävlingsreglemente*, s. 82-83.

³¹ Svensk travsport, *Nämnder och domstolar*, 2018-05-01.

³² Svensk travsport, *Tävlingsreglemente*, s. 81.

³³ Svensk travsport, *Tävlingsreglemente*, s. 86.

Hit överklagas beslut från ansvarsnämnden, disciplinnämnden men också måldomarnämnden. Då överdomstolen är sista instans inom ST är besluten inte överklagbara.³⁴

Handläggningen är, som i de tidigare beskrivna förfarandena, muntlig eller skriftlig. Part har rätt att närvara vid muntlig handläggning men dennes uteblivande är inget hinder för ärendets handläggning eller avgörande. Motsvarande har parten rätt att yttra sig om utredningen vid skriftliga förfaranden. Överdomstolens beslut ska vara skriftliga.³⁵

---

³⁴ Svensk travsport, *Nämnder och domstolar*, 2018-05-01.

³⁵ Svensk travsport, *Tävlingsreglemente*, s. 86-87.

3 Rätten till en rättvis rättegång

3.1 Konventionens tillämplighet

EKMR är i grunden ett folkrättsligt traktat och sådana undertecknas enbart av stater, vilket innebär att staterna är ansvariga för att artiklarna i konventionen efterföljs och får stå till svars inför Europadomstolen när de inte gör det. Staten är inte enbart ansvarig för egna företagna handlingar utan även för handlingar av statliga organ eller någon som verkar å de statliga organens vägnar. Det finns även ett begränsat ansvar för tredje parts ageranden.³⁶

Konventionen är tillämplig när det föreligger en reell och seriös tvist mellan en fysisk eller juridisk person och en annan person eller myndighet. Tvisten ska gälla en civil rättighet med utgångspunkt i den nationella rätten³⁷ och kan handla om såväl faktiska som rättsliga frågor.³⁸ Men är den tillämplig på idrottsrättsliga tvister?

Idrottsvärlden må ha sin egen domstol men eftersom endast stater kan hållas ansvariga för brott mot konventionen, kan den enskilde idrottaren inte föra talan mot ett förbund i Europadomstolen.

Henriette Hillestad Thune skriver i *Idrett og Menneskerettigheter* att betydelsen av idrottens monopolställning är viktig i en diskussion om art. 6 EKMR är direkt eller indirekt tillämplig på idrottens tvistelösning.

Rättssäkerhet och mänskliga rättigheter överlag grundar sig i statens makt över medborgarna och risken för att denna makt används på skadligt sätt. Hillestad argumenterar att motsvarande obalans i styrkeförhållandet mellan makthavare och underlydande också finns inom idrotten. Särskilt när det rör sig om elitidrottare som måste vara medlem i ett idrottsförbund för att kunna delta i organiserad idrott. Att bli avstängd exempelvis innebär att idrottaren

---

³⁶ Hillestad Thune, H., *Idrett og Menneskerettigheter*, s. 388.

³⁷ Danelius (2015) s. 162.

³⁸ Ehrenkrona, Lag (1994:1219) om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, kommentaren till artikel 6, Karnov.

inte längre får utöva sitt yrke, under begränsad tid eller för resten av sitt liv. Hillestad menar därför att idrotten skiljer sig från andra självdömande institut, förbunden innehar en faktiskt monopolställning sett till sporten som de arrangerar.

Som utgångspunkt för att EKMR inte kan tillämpas på idrottens tvistelösning refereras till den avtalsrättsliga strukturen som ligger till grund för relationen mellan idrottsföreningen och idrottsutövaren. Som medlem i ett förbund accepterar man att gå med på vissa avtalsvillkor, vilket innebär att eventuella straffsanktioner egentligen är avtalsrättsliga i sin natur.³⁹ Den generella uppfattningen bland forskare och yrkesverksamma är att privat tvistelösning, förutom skiljeförfaranden, inte går under EKMR.

3.2 Artikel 6.1 EKMR

Art. 6 i EKMR slår fast rätten till domstolsprövning. Detta innebär att staten har en skyldighet att garantera enskilda en rätt att i domstol få prövat sina civila rättigheter och skyldighet, såväl som åtal för brott. Då uppsatsen behandlar rättigheter i civilmål kommer jag endast att beröra art. 6.1 EKMR. Konventionen ger också möjlighet till avstående från domstolsprövning, såvida detta sker frivilligt genom avtal som utesluter domstols behörighet och det rör sig om ett dispositivt tvistemål.⁴⁰ Ett frivilligt skiljeförfarande strider således inte mot artikeln, med betoning på att det ska ske frivilligt.⁴¹ Vidare krävs, för att försäkra att domstolsprövningen är adekvat, att den uppfyller vissa stadgade rättssäkerhetsgarantier.⁴² Dessa kommer för tydligheten skull att behandlas nedan i olika avsnitt. Sådär lyder den svenska versionen av art. 6.1 EKMR:

”Var och en skall, vid prövningen av hans civila rättigheter och skyldigheter eller av en anklagelse mot honom för brott, vara berättigad till en rättvis och offentlig förhandling inom skälig tid och inför en oavhängig och opartisk domstol, som upprättats enligt lag. Domen skall avkunnas offentligt, men pressen och allmänheten får utestängas från förhandlingen eller en del därav av hänsyn till den allmänna moralen, den allmänna

---

³⁹ Hillestad Thune (2012) s. 388 och 397.

⁴⁰ Danelius (2015) s. 158, 209 och 235.

⁴¹ Clayton och Tomlinson (2010) s. 155.

⁴² Clayton och Tomlinson (2010) s. 158.

*ordningen eller den nationella säkerheten i ett demokratiskt samhälle, eller då minderårigas intressen eller skyddet för parternas privatliv så kräver eller, i den mån domstolen finner det strängt nödvändigt, under särskilda omständigheter när offentlighet skulle skada rättvisans intresse.*⁴³

Artikeln är uppbyggd av både uttryckliga och underförstådda rättigheter.

Uppsatsen fokuserar endast på de uttryckliga, som framgår av ordalydelsen i artikeln. Det är dock viktigt att veta att rättigheten är bredare än vad som uttrycks av artikeln. De uttryckliga rättigheterna är absoluta, en kränkning av dessa innebär alltid orättvisa för berörd part.⁴⁴

Europadomstolen har genom praxis fastställt att begreppet domstol i konventionens mening skall ges en vid betydelse. Det är således inte enbart institutioner som traditionellt sett benämns som domstolar som avses. Utan nämnder och kommissioner kan också rymmas i definitionen, förutsatt att de uppfyller kraven på opartiskhet, oberoende och att institutionen inrättats enligt lag.⁴⁵ Man tittar även på hur ledamöter tillsätts och hur länge de sitter på sin post. Europadomstolen har exempelvis godkänt en medicinsk besvärsnämnd, sammansatt av jurister och läkare, som domstol.

Slutligen krävs att det dömande organets beslut är juridiskt bindande och inte kan åsidosättas av statliga inrättningar.⁴⁶

3.2.1 Rättvis rättegång (fair trial)

Rätten till en rättvis rättegång, eller fair trial som det också kallas, är en grundläggande rättighet i art. 6.1 EKMR. Denna rätt består av flertalet olika principer men också ett allmänt krav på rättssäkerhet. Parter har bl.a. rätt att bli hörda av domstolen, de ska få möjlighet att presentera sin ståndpunkt och bevisning för denna. Parterna ska även få god tid på sig att förbereda talan. Kontradiktionsprincipen, som känns igen från svensk rätt, gäller också här. Parterna skall delges allt material som inkommer till domstolen och ska få tillfälle att yttra sig om det, annars får domstolen inte grunda sitt avgörande

---

⁴³ Fetmarkeringarna är mina egna. EKMR art. 6.1.

⁴⁴ Clayton och Tomlinson (2010) s. 120-121.

⁴⁵ Ehrenkrona, Lag (1994:1219) om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, kommentaren till artikel 6, Karnov.

⁴⁶ Danelius (2015), s. 213 samt Clayton och Tomlinson (2010) s. 169.

på det inkomna materialet. Skulle domstolen göra så ändå är det ett brott mot art. 6.1 EKMR.

Lika fall ska behandlas och bedömas lika, olikheter i praxis är dock omöjligt att undgå och accepterade av Europadomstolen. Sätillvida en och samma domstol inte dömer olika i snarlika mål.⁴⁷

3.2.2 En offentlig och muntlig förhandling

Enligt art. 6.1 EKMR ska rättegångar vara offentliga. Denna rätt anses vara en av de mest fundamentala principerna och har bl.a. för avsikt att förhindra rättsskipning i hemlighet, utan möjlighet till offentlig granskning.⁴⁸

Det står inte uttryckligen i artikeln att förhandlingen ska vara muntlig, men Europadomstolens praxis pekar åt att huvudregeln är så. Kravet på offentlighet i sig talar för muntlighet. Det är viktigt ur ett rättssäkerhetsperspektiv att parterna får tillfälle att muntligen framföra sin sak för domstolen. Lika betydelsefullt är det för parterna att höra vittnen och lägga fram annan muntlig bevisning. Muntlighet anses vara så pass viktig att Europadomstolen vid flera tillfällen dömt stater för brott mot konventionen när detta inte har iakttagits. Denna rätt hindrar dock inte parter från att självmant avstå från muntlighet. Konventionen tillåter även undantag från rätten till en offentlig förhandling. Bl.a. med hänsyn till allmän ordning, nationell säkerhet, parternas privatliv och i de fall domstolen finner det nödvändigt då offentlighet skulle hämma rättvisans intresse.⁴⁹

3.2.3 Offentligt avkunnad dom

Domar ska avkunnas offentligt vid sammanträde dit både parter och allmänheten får närvara, i alla fall enligt artikelns ordalydelse. I realiteten har Europadomstolen tolkat artikeln efter dess ändamål, vilket ju är att allmänheten ska ha insyn i vad domstolen beslutar. För att undvika tidskrävande och opraktiska sammanträden har man därför tillåtit icke-muntliga former av offentligt avkunnande – så länge domen blir tillgänglig

---

⁴⁷ Danelius (2015) s. 259, 263, och 271.

⁴⁸ Clayton och Tomlinson (2010) s. 174.

⁴⁹ Danelius (2015) s. 237, 238, 246, 256.

för allmänheten. Detta krav ska uppfyllas, även om rättegången hållits inom stängda dörrar.⁵⁰ Rätten till offentligt avkunnad dom är något som Europadomstolen inte tillåter begränsningar eller undantag ifrån. Part kan inte heller frivilligt avstå denna rätt.⁵¹

3.2.4 Domstolsprövning inom skälig tid

Artikel 47 i EUF-fördraget föreskriver att rätten till domstolsprövning innebär en effektiv sådan. Så pass att flera undertecknande stater fått organisera om sina system för att påskynda processerna. Tiden för domstolsprövningen räknas från och med att förfarandet inleds till och med att överklagandetiden runnit ut, alternativt att ett slutgiltigt beslut fattats angående en överklagan. Förutom själva förfarandetiden finns det ett antal principer som tas i beaktning vid bedömning om tiden är skälig eller inte. Bl.a. undersöks fallets komplexitet och sökandes samt berörda myndigheters agerande. Sökanden kan t.ex. inte klaga på försening om denne medvetet hindrat utredningen. Det finns inga allmänna riktlinjer för vad skälig tid innebär, man tittar snarare på om förfarandet tagit oskäligt lång tid och huruvida det finns omständigheter som rättfärdigar förseningen. Att domstolen har hög arbetsbelastning eller brist på resurser är t.ex. ingen godtagbar ursäkt vid utdragna förfaranden.⁵²

3.2.5 Oavhängig och opartisk domstol

Kravet på att domstolen ska vara oavhängig och opartisk innebär att domstolen ska verka objektivt och inte påverkas av utomstående faktorer. De två begreppen tar sikte på olika aspekter av objektivitet men behandlas med fördel tillsammans.

Oavhängighet syftar till att utesluta påverkan utifrån, detta genom att domstolen ska hållas självständig i relation till såväl regering som myndigheter. Men också att domarna i det aktuella fallet förordnas att döma på ett rättvist och neutralt sätt.

---

⁵⁰ Danelius (2015) s. 257-258.

⁵¹ Clayton och Tomlinson (2010) s. 175.

⁵² Clayton och Tomlinson (2010) s. 165-168.

Vidare ska domstolen vara opartisk, ett begrepp som omfattar både ett subjektivt och ett objektivt moment. Det subjektiva momentet innebär att domarna rent faktiskt ska döma opartiskt, utan att ha en förutfattad mening eller avsikt att gynna en av parterna på bekostad av den andra. Det objektiva momentet sätter krav på att beslutet, för en objektiv utomstående, inte ska väcka tvivel om att domstolen varit opartisk.⁵³

Sett till Europadomstolens praxis har större vikt lagts vid den objektiva opartiskheten. Bland annat förutsätts att det är känt vilka domarna är som fattar besluten så att det ska vara möjligt att avgöra huruvida det förelegat jäv eller inte. Domaren får inte heller, i ett tidigare skede under handläggningen, ta ställning i fråga varom bedömning skall grundas på bevisning. Detta hindrar inte domaren från att ta vanliga processuella beslut, så länge denne inte utvecklar en förutfattad mening som påverkar det slutgiltiga beslutet. Det kan även uppstå problem med opartiskhet inom domstolsorgan vars ledamöter har kopplingar till organisationer, myndigheter eller intressegrupper.⁵⁴

Andra viktiga faktorer i avgörandet om en domstol är oberoende eller inte innefattar hur ledamöterna tillsätts, vilka garantier det finns mot yttre påverkan och hur länge ledamöterna sitter på sin post. Generellt ses det som mer rättssäkert att domarna sitter längre, men Europadomstolen har accepterat kortare tjänstgöringsperioder i administrativa och disciplinära institutioner.⁵⁵

3.2.6 Domstol inrättad enligt lag

Förutom att domstolen ska vara opartisk krävs även att den ska ha upprättats enligt lag. Sammansättningen ska vara lagreglerad och det ska finnas regler om tillsättningen av domare samt vilka rättigheter och skyldigheter som gäller för dessa. Kravet har för avsikt att hindra att extraordinära domstolar inrättas.⁵⁶

---

⁵³ Danelius (2015) s. 213-214 samt Ehrenkrona, Lag (1994:1219) om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, kommentaren till artikel 6, Karnov.

⁵⁴ Danelius (2015) s. 215, 219 och 227.

⁵⁵ Clayton och Tomlinson (2010) s. 169-170.

⁵⁶ Danelius (2015) s. 236.

4 Analys

4.1 Travsporten och EKMR

Efter att ha utrett och redogjort för ST:s tvistelösningsförfarande samt innebörden av art. 6.1 EKMR följer nu ett analyserande kapitel. Först och främst skall fastställas om konventionen, i min mening, ska anses vara tillämplig på travsportens tvistelösningsförfarande eller inte.

Som redogjort för i avsnitt 3.1 är det viktigt att beakta både idrottens monopolställning men också den avtalsrättsliga naturen i privatdomarförfaranden. Från den enskilde idrottarens perspektiv är det önskvärt att EKMR ska vara direkt tillämplig då förbunden innehar en stark maktställning i förhållande till dess medlemmar. Rent objektivt är det ett väldigt obalanserat avtalsförhållande. Därför är det av stor vikt att tvistelösningsförfarandet och beslutsfattandet, som ofta är avgörande för idrottarens öde inom sporten, håller en viss standard. En jämförelse kan göras med andra rättsområden, exempelvis köprätten, där lagstiftningen är utformad för att stötta den svagare parten i avtalsförhållandet. Något sådant stöd för idrottsutövaren finns inte.

Detta faktum räcker dock inte som argument för EKMR:s tillämplighet. I grunden rör det sig om ett avtalsbaserat förhållande, det är således idrottarens fria val att skriva under ett sådant avtal. Även om det enda andra alternativet är att inte delta i idrotten på tävlingsnivå över huvud taget. Straffsanktionerna som man riskerar att drabbas av genom att agera i strid mot reglerna är sådana man genom sitt medlemskap i förbundet erkänt som rimliga och lämpliga. Min ståndpunkt är således att man måste bedöma situationen efter vad den faktiskt innebär rent rättsligt.

Privatdomarförfarandet är som beskrivet ett privat och avtalsbaserat förfarande som inte bygger på någon statlig lagstiftning. Resultatet av ett privatdomarförfarande blir ett avtal eller avtalsutfyllnad som inte går att verkställa och som inte heller verkar som processhinder i domstol. Rent

generellt föreligger ju inget hinder att dra avtal framför domstol, mer än att part riskerar skadestånd. Men som nämnt finns det en diskussion inom rättsvärlden kring huruvida idrottens hävd är så pass stark och väletablerad att den ska anses vara ett rättegångshinder.

En överblick över praxis i mål om travsport visar att de statliga domstolarna inte varit konsekventa i sina bedömningar. HD målen som redogjordes för i kap. 2.1.1 exempelvis visar på att det äldre prejudikatet gick emot allmän domstolsprövning, medan det nyare tillät. Har det rört sig om ingripande åtgärder eller förmögenhetsrättsliga frågor har domstolarna generellt tagit upp målen. Med detta till grund, samt att inget definitivt svar kan utläsas från praxis, dras slutsatsen att det inte föreligger något faktiskt processhinder för tvister inom travsporten. Privatdomarens beslut är således avtalsrättsligt bindande, men har inga andra juridiska verkningar.

I detta skedet är det lämpligt att kolla på vilka institutioner som Europadomstolen godkänt som domstolar i konventionens mening. Som anfört i kap. 3.2 krävs att institutionerna uppfyller vissa krav, bl.a. ska besluten vara juridiskt bindande och ska inte kunna åsidosättas av statliga inrättningar. Som beskrivet är privatdomarens beslut endast avtalsrättsligt bindande. Då det inte är processhindrande kan beslutet alltså tas upp och åsidosättas av de statliga domstolarna. Travsportens privatdomstolar uppfyller alltså inte EKMR:s krav på en domstol i konventionens mening.

Min ståndpunkt är sammanfattningsvis att EKMR inte är tillämpligt på travsportens privatdomarförfarande. Detta då det rör sig om en icke enligt lag upprättad domstol vars domar inte går att verkställa.

Privatdomarförfarandet åtnjuter helt enkelt inte statens stöd, varken processen i sig eller rättsverkningarna av domen. En jämförelse kan göras med skiljemannaförfarandet som däremot uppbärs av staten. Som redovisat för i kap. 2.1.2 är detta ett avtalsbaserat men lagreglerat förfarande. Skiljedomarna har genom lagstöd fått både verkställighetskraft och processhindrande verkan, därför anses det omfattas av EKMR på ett fullgott sätt. Att privatdomarens dom och process skulle omfattas av EKMR är

enligt min mening att likställa med att vilket avtal och vilka förhandlingar som helst skulle göra det – vilket ju är orimligt.

Slutligen uppfyller travsportens privatdomarförfarande inte EKMR:s riktlinjer för vad som anses vara en domstol i konventionens mening. Men eftersom EKMR är ett måttstock på vad en rättvis rättegång är och vad förfarandet bör innehålla skall jag nu jämföra principerna med travsportens förfarande för att se vilka likheter och skillnader som finns.

4.2 En rättvis rättegång enligt Svensk Travsport?

Travsportens nämnder och domstolar utreds detaljerat i kap. 2.2 och kriterierna i art. 6.1 EKMR granskas närmare i kap 3.2. Nedan följer en jämförelse mellan de två förfarandena.

Rättvis rättegång (fair trial)

Kravet på en rättvis rättegång innefattar som framställt i kap. 3.2 många olika aspekter men framför allt rätten att bli hörd av domstolen samt rätt att kommentera materialet i målet. Besvärsnämnden ger möjlighet för part att närvara vid muntlig förhandling, lämna upplysningar som denne finner lämpliga och ta fram såväl muntlig som skriftlig bevisning. Vid resterande förfaranden har parten rätt att yttra sig om saken, muntligen eller skriftligen. Dessa aspekter är alla i samstämmighet med EKMR:s krav. Dock är dessa rättigheter inte absoluta. Inom alla travsportens instanser finns möjlighet för domstol att avgöra mål utan parts närvaro eller yttrande, om det är uppenbart att parten inte kan tillföra något av vikt eller yttrande anses onödigt. Domstolarna får även utesluta bevisning framtagen av part om den anses sakna betydelse. Frågan jag ställer mig är hur man avgör när yttranden är onödiga och vilken bevisning som saknar betydelse. I reglementena finns inga riktlinjer. Har nämnderna interna föreskrifter som de följer? Jag skulle argumentera att förfarandena inte uppfyller kravet på fair trial eftersom rättigheterna framstår som synnerligen enkla att åsidosätta.

Sett ur ett generellt rättssäkerhetsperspektiv, som ingår i kriteriet, är det värt att anmärka på ett par saker. Inom besvärnämnden ges möjlighet till att beviljas resning och återställande av försutten tid. Det finns inga sådana krav i art. 6.1 EKMR men det bidrar enligt min åsikt till rättssäkrare beslut eftersom det skapar en öppning för korrigerings av eventuella misstag. Besvärnämndens beslut är generellt inte överklagbara, förutom ett fåtal som överklagas till Jordbruksverket. Det sistnämnda förstärker rättviseaspekten då part får möjlighet till överprövning av en instans som inte är kopplad till ST. Det ger även en insyn för en statlig myndighet i vad som föregår inom ett annars privat domstolsförfarande. Överlag stadgas i reglementena att annan svensk lagstiftning, EU-rättsliga bestämmelser och mest specifikt förvaltningslagen skall gälla för processerna inom ST. Enligt min mening är det något som låter och ser väldigt bra ut men på grund av brist på offentlighet i förfarandena är det inte möjligt att veta om det verkligen efterföljs eller inte. Som redan upptäckts efterföljs exempelvis inte alla kriterierna i art. 6.1 EKMR.

En offentlig och muntlig förhandling

Det framgår av RR att part ska beredas tillfälle att närvara vid sammanträde med besvärnämnden där dennes ärende behandlas, vilket tyder på att förfarandet sker muntligen. I ansvarsnämnden, disciplinnämnden och överdomstolen finns möjlighet till både muntlig och skriftlig förhandling. Sett till offentligheten då? Det framgår inte av reglementena om utomstående får närvara vid sammanträden och förhandlingar. Eftersom det rör sig om privatdomarförfaranden sker antydningvis förhandlingarna privat och jag antar därför att förhandlingarna inte är offentliga. När det rör sig om överklagade beslut till besvärnämnden skall nämnden vid behov inhämta skriftliga yttranden från berörda intressegrupper. Detta tyder på viss insyn, men inte den offentligheten som avses i konventionens mening. Dock är kraven på muntlighet och offentlighet enligt konventionen inte undantagslösa. Part får välja att avstå från muntlighet och det är accepterat med undantag från offentlighet bl.a. med hänsyn till parters privatliv.

Min sammantagna bedömning är att kravet på muntlighet är uppfyllt, men inte offentlighet. Inom travsporten verkar huvudregeln vara privata förfaranden, inte ett möjligt undantag som det beskrivs vara i EKMR.

Offentligt avkunnad dom

Domar ska avkunnas offentligt. Detta är en av rättigheterna i artikeln som inte går att åsidosätta. Det är oerhört viktigt för rättssäkerheten att det finns insyn i hur förfarandena går till. Tanken bakom är att allmänheten ska få ta del av domarna som meddelas och kunna granska dessa. Det står inget särskilt i reglementena om avkunnande av dom mer än att det ska delges berörd part. Jag drar därför slutsatsen att det inte sker något offentligt avkunnande och att besluten inte heller finns tillgängliga för allmänheten på annat sätt. Som nämnt flertalet gånger är det ett privat domarförfarandet som det rör sig om vilket också talar emot ett offentligt avkunnande. Min slutsats är följaktligen att kravet på att domarna ska finnas tillgängliga för allmänheten inte är uppfyllt och att det därför saknas insyn i förfarandena.

Domstolsprövning inom skälig tid

Då tvistelösningen är privat i sin karaktär finns det ingen insyn i hur lång tid det tar för domstolsprövningen att komma till stånd. Generellt är de privata alternativen mer effektiva och det är inte lika långa väntetider som vid de statliga domstolarna. Jag drar således slutsatsen att detsamma gäller inom travsporten med innebörden att detta kravet är uppfyllt.

Oavhängig och opartisk domstol

Inom samtliga domstolsorgan finns krav på att sammanslutningarna skall innehålla en eller flera jurister samt i vissa av dem även sakkunniga.

I besvärsnämnden utses ledamöterna vid fullmäktigemöte men det finns inga föreskrifter om hur det går till. Det framgår inte heller av reglementena hur länge dessa sitter på sin post. I fråga om jäv gäller förvaltningslagens regler, som i egenskap av svensk lagstiftning antas uppfylla EKMR:s krav på oberoende och opartiskhet.

I ansvarsnämnderna sitter vidare minst två förtroendevalda från trav- och galoppsporten och alla ledamöter väljs av ST. Som nämnt kan det uppkomma problem med opartiskhet med ledamöter som har kopplingar till olika intressegrupper. Ledamöterna är förtroendevalda vilket talar för att det finns tillit till att de kommer sköta uppdraget korrekt. Jag anser dock inte att det är en garanti för att de kommer döma opartiskt. Särskilt när det rör sig om en så grov förseelse som doping, med hårda straffsanktioner, anser jag att det är av största vikt att domarna dömer rättvist och objektivt.

I disciplinnämnden sitter förutom ST:s jurist, ST:s sportchef och en representant från Travtränarnas Riksförbund. Här kan uppkomma samma problematik med att ledamöterna kan ha andra intressen än att döma helt objektivt. Exempelvis kan rättvisan komma i skymundan för ens anseende inom förbundet eller lojalitet till en idrottare. Det är oundvikligt när man innehar en sådan funktion som dessa ledamöter har, att inte lära känna idrottare eller tränare på ett personligt plan.

Dock finns det jävsregler även för ansvarsnämnden och disciplinnämnden. För båda gäller samma regler och i bestämmelsen finns hänvisning till att man i bedömningar ska jämföra med förvaltningslagens jävsregler. Som ovan kommenterat är det svensk lag som antas vara samstämmig med EKMR:s krav. Om det faktiskt efterföljs.

I ansvarsnämndens beslut antecknas vilka ledamöter som närvarat vid förhandlingarna. Detta är samstämmigt med EKMR:s tanke om att det ska vara känt vilka som dömer. Något som underlättar efterhandskontroll och ger möjlighet till utredning om jäv om det skulle påvisas efter att domen trätt ikraft. För båda nämndernas ledamöter gäller en tjänstgöringsperiod om två år. Europadomstolen har uttryckt att det är bättre för rättssäkerheten att domare sitter en längre period men har accepterat kortare för exempelvis disciplinnämnder. Jag anser därför att mandattiden är förenlig med EKMR. Angående överdomstolen finns inte mycket regleringar kring hur ledamöter väljs, inte heller hur länge de sitter. Som sista instans är det dock av största vikt att detta sker korrekt och att omprövningen är så rättvis som möjligt.

Huruvida kravet på opartiskhet och oavhängighet ska anses vara uppfyllt är en bedömningsfråga. Vissa aspekter är enligt min åsikt bättre än andra, jävsreglerna t.ex. är desamma som gäller för de statliga domstolarna. Men det förefaller oklart hur det går till vid tillsättning av ledamöterna samt återstår faktumet att de flesta på något sätt tillhör en organisation med intresse i saken. Även om detta i slutändan inte måste innebära en opartisk domstol är det något som är viktigt att ta i beaktande när man ser till domarnas objektivitet.

Domstol inrättad enligt lag

ST:s tvistelösning bygger på avtalsrätt och har saknar således helt lagstöd. Förbundet har sina egna regler om tillsättning av domare samt deras rättigheter och skyldigheter, som gäller så som lag inom förbundet. Men sett utifrån är det fortfarande avtalsrättsliga bestämmelser. Till skillnad från skiljenämnder som regleras enligt lagen om skiljeförfarande är privatdomare alltså inte inrättade enligt lag utan på avtalsrättslig basis. Min ståndpunkt är således att detta kriteriet inte är uppfyllt.

4.3 Slutsats

Omfattas travsportens privatdomarförfarande av artikel 6.1 i EKMR om rätten till en rättvis rättegång, om inte, följs kriterierna i artikeln ändå och borde de följas?

Min ståndpunkt är att travsportens privatdomarförfarande inte omfattas av art. 6.1 EKMR och kravet på en rättvis rättegång. Som diskuterat i analysen efterföljs dock delar av artikeln ändå.

Eftersom förhållandet mellan idrottare och förbund är obalanserat är det min ståndpunkt att kriterierna bör efterföljas i så stor grad som möjligt för att tillförsäkra idrottarna en rättssäker process.

Käll- och litteraturförteckning

Litteratur

Clayton, Richard & Tomlinson, Hugh, *Fair trial rights*, 2:a uppl., Oxford University Press, New York, 2010.

Danelius, Hans, *Mänskliga rättigheter i europeisk praxis: en kommentar till Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna*, 5:e uppl., Nordstedts Juridisk, Stockholm, 2015.

Hillestad Thune, Henriette, *Idrett og menneskerettigheter*, I Kjenner, Gunnar-Martin (red.) *Idrett og juss*, 4:e uppl., Universitetsforlaget, 2012.

Maunsbach, Lotta, *Avtal om rätten till domstolsprövning. Processuella överenskommelsers giltighet i svensk rätt*, Nordstedts Juridik AB, Stockholm, 2015.

Westberg, Peter, *Civilrättskipning*, 2:a upplagan, Nordstedts Juridik, Stockholm, 2013.

Westberg, Peter, *Kontrakterad privatdomare*, Kleineman J. Westberg P. och Carlsson S., Festschrift till Lars Heuman, Jure Förlag AB, Stockholm, 2008.

Artiklar

Malmsten, Krister, *Konfliktlösning inom idrottsrörelsen*, SvJT, 1995, s. 497-509.

Elektroniska källor

Carl Henrik Ehrenkrona, Lag (1994:1219) om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna lagkommentar, Karnov, Internet.

Svensk Travsport, *Domare och funktionärer*, https://www.travsport.se/artikel/domare_&_funktionarer, besökt 2018-05-01.

Svensk Travsport, *Nämnder och domstolar*, https://www.travsport.se/artikel/namnder_&_domstolar, besökt 2018-05-01.

Svensk Travsport, *Registreringsreglemente från 1 januari 2017*, https://www.travsport.se/polopoly_fs/1.571!/menu/standard/file/registrering_sreglemente.pdf

Svensk Travsport, *Tävlingsreglemente* från 1 januari 2018,
https://www.travsport.se/polopoly_fs/1.512282!/menu/standard/file/tavlingsreglemente.pdf

Rättsfallsförteckning

NJA 1990 s. 687

NJA 2001 s. 511